

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Олександр МОРГУНОВ

«29» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**ДЛЯ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ
(за спеціальністю 051 «Економіка»)**

Програма обговорена і схвалена на
засіданні Приймальної комісії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
протокол № 3 від 29 квітня 2024 року

Голова предметної комісії
додакового вступного випробування
для вступу до аспірантури
доктор економічних наук, професор

Валентин М'ЯЧИН

Дніпро 2024

Програма додаткового вступного випробування до вступу до аспірантури зі спеціальності 051 «Економіка» / Розробники: завідувач кафедри Фісуненко Н.О., професор кафедри М'ячин В.Г., професор кафедри Альошина Т.В. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2024 р. 26 с.

Програма обговорено та схвалена на засіданні предметної комісії додаткового вступного випробування для вступу до аспірантури (Протокол № 3 від 24 квітня 2024 року)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Зміст вступного іспиту.....	5
Критерії оцінювання	6
Список рекомендованої літератури.....	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма додаткового вступного випробування до вступу до аспірантури зі спеціальності 051 «Економіка» для кандидатів на здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на підставі та відповідно до нормативно-правових актів у сфері освіти.

Програма складається з пояснювальної записки; змісту вступного випробування, що охоплює перелік розділів із зазначенням положень, понять і категорій, що підлягають засвоєнню, та списку рекомендованої літератури для підготовки до вступного випробування.

Зміст програми вступного випробування для кандидатів на навчання в магістратурі Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ для вступу на базі освітнього ступеня «бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» містить 3 розділи: «Макроекономіка», «Мікроекономіка» та «Економічний аналіз».

Мета додаткового вступного випробування полягає у визначенні рівня знань з загальнотеоретичної та провідних галузевих економічних дисциплін, а також з'ясуванні їх спроможності засвоювати зміст відповідних навчальних програм для здобуття вищої освіти третього (освітньо-наукового) освітнього ступеня.

Додаткове вступне випробування має комплексний, синтетичний характер та орієнтований на виявлення знань, умінь і навичок вступників.

Під час додаткового вступного випробування абітурієнт повинен продемонструвати знання:

1) основних положень з навчальних дисциплін:

- макроекономіка;
- мікроекономіка;
- економічний аналіз.

2) понятійно-категоріальний апарат означених вище навчальних дисциплін.

Додаткове вступне випробування проходить у вигляді співбесіди, на основі програми розробляються екзаменаційні білети, до змісту екзаменаційних білетів входять: 3 теоретичних питання, з переліку дисциплін, які входять до програми.

Розроблені варіанти мають однаковий ступінь складності, що дає можливість об'єктивно оцінити знання здобувачів з кожної дисципліни.

Відповідно до Положення про екзаменаційну комісію здобувачів вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, оцінювання результатів складання фахового іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань: за 100 бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Максимально можливий результат особи, яка складає додаткового вступного випробування за одну відповідь може скласти 100 балів.

Здобувач вищої освіти має **30 хвилин** для підготовки до фахового іспиту, кожна з яких оцінюється максимально в 100 балів загальна оцінка виставляється як середнє арифметичне з всіх предметів.

При оголошенні сигналу «Повітряна тривога», здобувачі вищої освіти залишають роботи в аудиторії та проходять у сховище до сигналу «Відбій повітряної тривоги». Час «Повітряної тривоги» не враховується у загальний термін складання комплексного атестаційного екзамену.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюються за шкалою 100-200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

При оцінці знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за шкалою 100-200 бальною системою	Характеристика відповіді
165-200	Вступник: - досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
135-164	Вступник: - володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipпові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
100-134	Вступник: - частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
«Незадовільно»	Вступник: - має розрізнені безсистемні знання;

	- володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. МАКРОЕКОНОМІКА

ТЕМА 1. МАКРОЕКОНОМІКА: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ АНАЛІЗУ, ФУНКЦІЇ

Макроекономіка – складова економічної теорії. Економічна система – об'єкт макроекономічного аналізу. Суть і основні типи економічних систем. Суб'єкти макроекономіки та їх взаємодія.

Предмет макроекономіки. Методи макроекономічного аналізу. Макроекономічні моделі: сутність та типи. Функції макроекономіки. Поняття і основні риси національної економіки. Кордони національної економіки. Макроекономіка і макрорегулювання. Об'єкти, цілі та інструменти макрорегулювання. Основні макроекономічні проблеми та суперечності розвитку економіки України.

ТЕМА 2. ВИМІРЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Система макроекономічних показників та їх класифікація. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сфера застосування СНР. Вимірювання обсягу національного виробництва. Валовий національний продукт (ВНП). Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.

Обчислення реальних обсягів національного виробництва: номінальний і реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Інфлювання та дефліювання ВВП. Потенційний ВВП. Дефіцит ВВП. Динаміка ВВП в Україні. ВВП в процесі розподілу – системи показників. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід(НД). Особистий дохід (ОД). Дохід кінцевого використання (ДКВ). Показники використання ВВП: фонд заміщення, фонд споживання, фонд накопичення. Особливості макроекономічних показників. Чистий економічний добробут (NEW). Нові показники в системі національних рахунків: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, індекс глобалізації.

ТЕМА 3. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ: ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, БЕЗРОБІТТЯ ТА ІНФЛЯЦІЯ

Зміни макроекономічних показників. Поняття макроекономічної нестабільності. Форми прояву макроекономічної нестабільності. Безробіття, як форма прояву макроекономічної нестабільності. Циклічність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: про циклічні, антициклічні, ациклічні. Державне антициклічне регулювання.

Економічна криза в Україні та її особливості. Сутність економічного зростання. Передумови та характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від рівноваги. Види безробіття, фактичний та природний рівень безробіття. Причини безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива А.Оукена. Засоби державного регулювання зайнятості. Система соціального захисту безробітних. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

Інфляція як макроекономічне явище. Умови виникнення та причини інфляції. Класифікація інфляції за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами. Інфляція попиту: суть та причини. Інфляційний розрив. Інфляція (пропозиції) витрат: суть та причини. Інфляційний податок та сеньйораж.

Крива Лаффера для інфляційного податку. Вимірювання інфляції. Рівень та темп інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави та її роль у стабілізації економіки. Інфляція в Україні.

ТЕМА 4. МОДЕЛЬ СУКУПНОГО ПОПИТУ ТА СУКУПНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ. МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА

Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Споживчий попит. Інвестиційний попит. Попит держави. Попит закордону. Цінові фактори які впливають на сукупний попит: зміна процентної ставки, ефект багатства, обсяг та структура імпорту. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит. Зміни в споживчих витратах, інвестиційних витратах та у витратах на чистий експорт. Заплановані й фактичні витрати.

Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, які впливають на сукупну пропозицію: цінові фактори - зміна процентної ставки, зміна рівня цін; нецінові фактори – зміна цін на ресурси, продуктивності праці, правових норм. Кейнсіанська крива сукупної пропозиції. Класична крива сукупної пропозиції. Узагальнена крива сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги. «Сукупний попит – сукупна пропозиція» як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова й короткострокова рівновага. Порушення рівноваги сукупного попиту та сукупної пропозиції. Механізм відновлення рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD – AS.

ТЕМА 5. ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Сутність економічного зростання. Передумови та характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Економічне зростання на основі моделі AD –AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. Стаціонарний стан. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Теорії розвитку: порівняльний аналіз.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

ТЕМА 6. ФІСКАЛЬНА ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ІНСТРУМЕНТИ

Фіскальна система та політика: цілі і інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Система податків, засоби та механізм стягнення податків. Ефективність оподаткування. Крива А. Лаффера.

Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави.

Дискреційна фіскальна політика та політика вбудованих стабілізаторів. Вплив держави на макропропорції за допомогою фіскальних інструментів. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика.

Фіскальна політика і державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг і його структура. Економічні наслідки державного боргу. Методи управління державним боргом. Фіскальна політика в Україні: основні напрями і проблеми.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса та грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші та фактори, що його визначають. Механізм функціонування грошового ринку.

Регулювання грошової маси та банківська система. Центральний банк та його функції. Інструменти монетарної політики центрального банку: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей банками. Політика «дорогих» і «дешевих» грошей.

Комерційні банки в системі ринкової економіки. Кредитні операції комерційних банків: пасивні, активні. Кредит: суть, принципи, види, функції. Комісійні операції комерційних банків: перевідні, інкасові, за довірою, тогівельно-комісійні. Спеціалізовані кредитно-грошові установи. Механізм здійснення монетарної політики та його протиріччя. Два варіанти кредитно-грошової політики: рестриктивна та експансійна. Грошовий та депозитний

мультиплікатори. Трансмисійний механізм кредитно-грошової політики. Кредитно-грошова політика України: проблеми та перспективи. Оцінка результатів кредитно-грошової політики.

ТЕМА 7. ДЕРЖАВА У ФУНКЦІОНУВАННІ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП: функція споживання у відкритій змішаній економіці; складний мультиплікатор витрат; чинники впливу на чистий експорт та зв'язок з валютним курсом. Сутність та методологія складання платіжного балансу. Платіжний баланс країни: структура, характеристика його основних розділів. Рівновага платіжного балансу. Валютний курс: сутність, види та вплив на зовнішню торгівлю. Чинники попиту і пропозиції на валютному ринку. Етапи розвитку міжнародної валютної системи. Чинники, що впливають на номінальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс. Реальний валютний курс і умови торгівлі. Двосторонній і багатосторонній валютний курс.

Ринковий механізм і джерела формування доходів населення. Доходи від неформальної (тіньової) економіки. Нерівність доходів. Система соціального захисту і її розвиток.

2. МІКРОЕКОНОМІКА

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Мікроекономіка як розділ економічної теорії, її взаємозв'язок з макроекономікою. Етапи розвитку мікроекономіки як науки. Предмет мікроекономіки, її суб'єкти та об'єкти. Основні поняття та припущення. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень. Позитивна та нормативна мікроекономіка.

ТЕМА 2. АНАЛІЗ ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ

Основи аналізу попиту. Попит і закон попиту. Крива або графік попиту. Нецінові фактори зміни в попиті. Основи аналізу пропозиції. Пропозиція і закон пропозиції. Крива або графік пропозиції. Нецінові фактори зміни в пропозиції. Суть цінової еластичності попиту та пропозиції, конкретні форми її вираження. Дугова еластичність попиту і пропозиції: суть, типи, формула визначення. Точкова еластичність попиту і пропозиції. Можливість різних варіантів розміщення характерних точок на кривих попиту і пропозиції та визначення їх еластичності. Еластичність попиту і загальний дохід. Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом. Практичне застосування теорії еластичності.

ТЕМА 3. ВЗАЄМОДІЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Ринкова рівновага Ринкові криві попиту і пропозиції як основа для визначення рівноважної ціни. Ціна рівноваги або ринкова ціна: причини

формування та суть. Надлишки та дефіцити. Зміна ринкової рівноваги під впливом дії нецінових факторів попиту і пропозиції.

Сталість ринкової рівноваги. Рента (вигода) споживача і виробника від механізму ринкового ціноутворення. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки. Законодавче встановлення максимальної ціни. Встановлення законодавством мінімальної ціни. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.

ТЕМА 4. ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ КОРИСНОСТІ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Загальна і гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. 8 8 Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення.

Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження. Рівновага споживача. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Поняття попиту на благо. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.

ТЕМА 5. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Теорія споживчого вибору та вихідні умови аналізу поведінки споживача згідно концепції кривих байдужості. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Властивості кривих байдужості. Карта байдужості. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення. Наслідок динаміки норми заміщення у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна пряма: рівняння і графічна побудова. Властивості бюджетної прямої. Споживча рівновага при бюджетному обмеженні. Графічний вираз споживчої рівноваги. Різні випадки досягнення рівноваги: “внутрішня” і “кутова” рівновага.

ТЕМА 6. МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу. Побудова кривої “дохід-споживання”. Криві Енгеля. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін. Побудова кривої “ціна – споживання”. Індивідуальний та ринковий попит. Споживчий надлишок.

Ефект доходу і заміщення як альтернативне пояснення для оберненої пропорційності кривої попиту. Загальний ефект від зміни ціни. Визначення ефекту заміщення і ефекту доходу у загальному ефекті від зміни ціни. Парадокс Гіффена.

ТЕМА 7. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ФІРМИ

Фірма, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми. Мотивація поведінки фірми. Основні проблеми вибору економічної організації фірми: що виробляти, як виробляти, для чого виробляти. Фактор часу і періоди функціонування фірми: миттєвий, короткостроковий і довгостроковий. Процес виробництва. Ресурси і випуск.

ТЕМА 8. ВАРІАЦІЇ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ОПТИМУМ ТОВАРОВИРОБНИКА

Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Сукупний, середній і граничний продукт і їх графічне зображення. Закон спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Стадії виробництва та обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами виробництва. Ізокванта та її властивості.

Карта ізоквант. Гранична норма технологічного заміщення. Можливі конфігурації ізоквант. Ізокоста та її властивості. Карта ізокост. Рівновага виробника. Траєкторія розвитку фірми. Оптимальний шлях розвитку в тривалому періоді. Закон ефекту масштабу: зростаючий, незмінний та спадний ефект.

ТЕМА 9. ВИТРАТИ ФІРМИ, ДОХОДИ ТА ПРИБУТОК

Суть витрат фірми. Економічні витрати. Бухгалтерські витрати. Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Загальні, постійні та змінні витрати. Середні витрати. Граничні витрати. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Оптимальний випуск продукції фірмою в довгостроковому періоді. Суть доходу та його види. Середній дохід. Загальний дохід. Граничний дохід. Поняття прибутку. Економічний, бухгалтерський та нормальний прибуток. Максимізація прибутку: два підходи.

ТЕМА 10. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Характерні ознаки ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит і попит на продукт фірми в умовах досконалої конкуренції. Визначення ціни і випуску продукції досконалим конкурентом в короткостроковому періоді. Принцип порівняння валового доходу і валових витрат. Принцип порівняння граничного доходу і граничних витрат.

Визначення ціни і випуску продукції досконало конкурентною фірмою в довгостроковому періоді. Довготермінова рівновага фірми. Зміна довготермінової рівноваги на фірмі і в галузі. Ефективність діяльності фірми в умовах досконалої конкуренції.

ТЕМА 11. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

Визначення чистої монополії та причини її існування. Види монополії. Попит на продукт монопольного виробника. Валовий дохід і граничний дохід в умовах чистої монополії. Визначення монопольним виробником ціни і обсягу виробництва. Короткотерміновий період: максимізація прибутку чи мінімізація збитків. Максимізація прибутку в довготерміновому періоді. Цінова дискримінація та її наслідки. Економічні наслідки монополії (ефективність використання ресурсів, монополія і науково-технічний прогрес, монополія і розподіл доходу).

ТЕМА 12. МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ОЛІГОПОЛІЯ

Визначення монополістичної конкуренції та її основні ознаки. Диференціація продукту. Нецінова конкуренція. Роль реклами в неціновій конкуренції. Ціна і випуск продукції в умовах монополістичної конкуренції. Наслідки монополістичної конкуренції. Олігополія: суть та основні ознаки. Цінові моделі олігополії. Економічна ефективність олігополії.

ТЕМА 13. РИНОК ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси. Особливості формування попиту на економічні ресурси. Попит на ресурси згідно теорії граничного продукту. Еластичність попиту на ресурс. Зміни в попиті на ресурс. Оптимальне поєднання ресурсів. Правило мінімізації витрат. Правило максимізації прибутку. Ціноутворення на фактори виробництва. Ринок праці: попит і пропозиція праці.

Особливості ціноутворення на досконалому і недосконалому ринках праці. Ринки капіталу. Інвестиційні рішення. Фактор часу в аналізі капіталу. Дисконтована вартість та її обчислення. Відсоток. Ринок землі. Земельна рента та ціна землі.

ТЕМА 14. ЗАГАЛЬНА РИНКОВА РІВНОВАГА ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Часткова та загальна рівновага. Аналіз загальної рівноваги. Ефект зворотнього зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса. Теорія добробуту та Парето-ефективність. Три умови ефективності (оптимальності): ефективність споживання (обміну); ефективність виробництва; загальна (одночасна) ефективність виробництва і споживання. Досконала конкуренція та економічна ефективність. Ефективність та справедливність. Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання. Відхилення та невдачі ринку. Переливи (екстерналії). Витрати переливу (негативні екстерналії). Вигоди переливу (позитивні екстерналії). Шляхи корекції екстерналій.

Суспільні та приватні витрати. Теорема Коуза. Засоби державного регулювання. Ділове співробітництво між людьми. Юридичне розв'язання

проблеми – позов на відшкодування збитків. Суспільні блага і послуги. Індивідуальні, суспільні та квазісуспільні блага. Ефективна кількість суспільних благ. Забезпеченість суспільними благами

3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Аналіз як спосіб людського мислення та важлива складова теорії пізнання. Аналіз як загальнонауковий метод пізнання об'єктивної дійсності. Економічний аналіз як галузь науки. Зміст та основні риси економічного аналізу. Місце та роль економічного аналізу в системі управління підприємством. Значення економічного аналізу. Мета та основні завдання економічного аналізу. Функції економічного аналізу. Об'єкт і предмет економічного аналізу. Суб'єкти економічного аналізу. Основні категорії економічного аналізу. Місце економічного аналізу в системі наук, зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

Економічний аналіз і теорія пізнання. Економічний аналіз і основні принципи діалектики. Зв'язок економічного аналізу з математикою (математичним моделюванням) та статистикою. Зв'язок економічного аналізу з бухгалтерським

обліком, контролем та аудитом. Економічний аналіз і теорія управління (прийняття управлінських рішень) та планування. Економічний аналіз і фінанси та кредит. Економічний аналіз і маркетинг. Історія виникнення економічного аналізу. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку економічного аналізу в Україні та світі. Основні напрями удосконалення економічного аналізу.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Поняття методології економічного аналізу. Методологічні основи економічного аналізу. Поняття підходу в економічному аналізі. Основні методологічні підходи до економічного аналізу. Сутність і значення системного підходу та системного аналізу. Основні категорії системного підходу. Основні завдання системного аналізу. Основні елементи системного аналізу. Основні концепції економічного аналізу. Метод економічного аналізу, його сутність та особливості. Поняття методики економічного аналізу. Загальна та спеціальна методика. Основні складові загальної методики економічного аналізу. Класифікація методів економічного аналізу. Загальнонаукові методи економічного аналізу. Спеціальні методи економічного аналізу. Сутність моделювання в економічному аналізі. Форми і етапи моделювання в економічному аналізі. Основні принципи економічного аналізу

ТЕМА 3. МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Методи первинної обробки даних в економічному аналізі. Порівняння в економічному аналізі. Види порівнянь та особливості їх застосування. Види порівняльного аналізу. Умови та способи забезпечення порівняльності показників. Абсолютні, відносні та середні величини в економічному аналізі. Індексний метод та його використання в економічному аналізі. Динамічні ряди в економічному аналізі, їх види, призначення, принципи побудови та методи аналізу.

Групування інформації в економічному аналізі. Балансовий і сальдовий методи в економічному аналізі. Спосіб деталізації в економічному аналізі, його призначення, особливості застосування та способи. Графічний і табличний методи в економічному аналізі. Методи факторного аналізу в економічному аналізі, сутність, значення, основні категорії. Завдання та види факторного аналізу. Детермінований факторний аналіз. Сутність, умови застосування та значення детермінованого факторного аналізу. Моделі детермінованого факторного аналізу.

Моделювання детермінованих факторних систем. Методи детермінованого факторного аналізу. Методи ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць.

Евристичні та експертні методи в економічному аналізі, їх загальна характеристика та типи аналітичних завдань, що передбачають застосування евристичних та експертних методів. Види евристичних та експертних методів, їх сутність і призначення.

ТЕМА 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Сутність та особливості інформаційного забезпечення економічного аналізу. Поняття інформації, економічної інформації та системи економічної інформації. Класифікація економічної інформації. Джерела інформації для економічного аналізу. Вимоги, яким повинна відповідати система економічної інформації. Підготовка інформаційної бази до здійснення економічного аналізу. Перевірка інформації на достовірність та об'єктивність. Забезпечення порівняльності інформації. Прийоми перевірки інформаційної бази. Поняття, принципи та правила організації економічного аналізу. Технологія аналітичного процесу.

Основні етапи економічного аналізу. Підготовка та планування аналітичної роботи. Аналітичний етап. Підсумковий етап. Документальне оформлення результатів економічного аналізу. Документи, які складають за результатами аналізу. Формування управлінських рішень за результатами економічного аналізу і контроль їх виконання. Організаційні форми і виконавці аналізу. Розподіл обов'язків між керуючими відділами і тематикою аналізу. Регламентація відповідальності за здійснення періодичних і цільових аналізів господарської діяльності. Передумови і сутність автоматизації економічного аналізу. Інформаційні системи і технології при здійсненні економічного аналізу. Програмне забезпечення економічного аналізу. Використання інструментів Microsoft Office та прикладних статистичних

пакетів в економічному аналізі. Розробка та організація спеціальних програм комп'ютерного аналізу. Автоматизоване робоче місце спеціаліста-аналітика.

ТЕМА 5. ВИДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Передумови, принципи та ознаки класифікації видів економічного аналізу. Сутність, завдання та особливості організації внутрішнього і зовнішнього аналізу; оперативного, ретроспективного та перспективного аналізу; галузевого і міжгалузевого аналізу; макроекономічного, регіонального та мікроекономічного аналізу; внутрішньогосподарського та міжгосподарського аналізу; фінансового, техніко-економічного (операційного), соціально-економічного, економіко-екологічного, маркетингового, інвестиційного та інноваційного аналізу, економіко-статистичного; кількісного та якісного, експрес-аналізу, фундаментального, діагностичного, маржинального та функціонально-вартісного аналізу; економіко-математичного, ситуаційного і сценарного аналізу; суцільного та вибіркового аналізу; комплексного, локального і тематичного економічного аналізу.

ТЕМА 6. МЕТОДИКА ВИЯВЛЕННЯ І ОБҐРУНТУВАННЯ РЕЗЕРВІВ

Сутність, природа та джерела виникнення резервів. Види резервів підвищення ефективності діяльності підприємства, їх характеристика. Принципи організації пошуку і підрахунку резервів. Методи визначення величини резервів. Методика розрахунку та обґрунтування розміру резервів.

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу виробництва і реалізації продукції. Аналіз обсягів виробництва і реалізації продукції. Аналіз асортименту та структури продукції. Аналіз якості продукції. Аналіз ритмічності виробництва. Аналіз виконання договірних зобов'язань. Аналіз факторів та резервів збільшення виробництва і реалізації продукції.

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА РЕСУРСАМИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Значення та завдання, основні етапи та об'єкти аналізу забезпеченості підприємства ресурсами та ефективності їх використання. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості персоналом та ефективності його використання. Основні показники забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз складу та структури персоналу. Аналіз руху персоналу. Аналіз використання робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Факторний аналіз прибутку на одного працівника. Аналіз мотиваційних систем і витрат на оплату праці: поняття мотиваційних систем, аналіз фонду оплати праці та ефективності його використання, аналіз соціальної захищеності персоналу.

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості основними засобами та ефективності їх використання. Аналіз складу і структури основних засобів. Аналіз руху основних засобів. Аналіз технічного стану основних засобів. Аналіз інтенсивності та ефективності використання основних засобів.

Аналіз використання обладнання. Аналіз виробничої потужності. Аналіз лізингових операцій та їх ефективності. Виявлення резервів збільшення фондівіддачі і рентабельності основних засобів. Виявлення резервів збільшення продукції за рахунок підвищення інтенсивності та ефективності використання основних засобів. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості нематеріальними активами та ефективності їх використання. Аналіз обсягів і структури нематеріальних активів. Аналіз руху нематеріальних активів. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів.

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості матеріальними ресурсами та ефективності їх використання.

Аналіз забезпеченості матеріальними ресурсами. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз матеріаломісткості продукції. Аналіз прибутку на одиницю матеріальних витрат.

ТЕМА 9. АНАЛІЗ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ТА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу витрат підприємства та собівартості продукції. Визначення суми постійних і змінних витрат. Аналіз загальної суми витрат підприємства. Аналіз собівартості окремих видів продукції. Аналіз витрат за елементами. Аналіз витрат за статтями калькуляції. Аналіз прямих і непрямих витрат. Аналіз витрат за центрами відповідальності. Визначення резервів зниження витрат підприємства.

ТЕМА 10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття фінансових результатів діяльності підприємства. Порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз рівня, структури та динаміки фінансового результату. Аналіз якості фінансового результату. Аналіз фінансових результатів від різних видів діяльності. Аналіз формування та використання чистого прибутку. Поняття та значення рентабельності. Аналіз рентабельності підприємства. Аналіз рентабельності продукції. Аналіз рентабельності виробничих фондів. Аналіз рентабельності капіталу. Виявлення резервів збільшення прибутку та рентабельності.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність і значення майнового стану підприємства. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу майнового стану підприємства. Аналіз загального стану майна та джерел його утворення, методика побудови аналітичного балансу й основні його показники. Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства. Аналіз складу, структури та динаміки пасивів підприємства. Комплексна оцінка майнового стану підприємства. Сутність і значення ліквідності і платоспроможності підприємства. Значення, завдання й інформаційне забезпечення аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Поняття ліквідності балансу. Побудова та аналіз балансу ліквідності. Комплексна оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства на основі системи показників. Сутність і значення фінансової стійкості підприємства. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансової стійкості підприємства. Типи фінансової стійкості та загальні принципи їх оцінки. Оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі аналізу співвідношення власного та залученого капіталу. Аналіз фінансової рівноваги між активами та пасивами. Оцінювання фінансової стійкості підприємства, що ґрунтується на співвідношенні фінансових і нефінансових активів.

Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства на основі системи показників. Сутність, види та значення грошових потоків. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу грошових потоків. Вертикальний і горизонтальний аналіз грошових потоків. Аналіз руху коштів прямим способом.

Аналіз руху коштів непрямим способом. Аналіз інтенсивності та ефективності грошових потоків. Аналіз впливу прямих і непрямих факторів на зміну кінцевого залишку коштів. Визначення оптимального залишку коштів. Сутність і значення ділової активності. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ділової активності. Аналіз оборотності активів підприємства, дебіторської і кредиторської заборгованості, сукупного та власного капіталу. Аналіз операційного і фінансового циклів. Комплексна оцінка ділової активності на основі системи показників. Сутність і значення ринкової активності. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ринкової активності. Основні показники ринкової активності. Аналіз стійкого зростання капіталу. Сутність і значення кредитоспроможності підприємства. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності підприємства. Система показників кредитоспроможності підприємства. Визначення класу позичальника. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

ТЕМА 12. АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНОГО (ВИРОБНИЧОГО) ТА ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

Поняття та значення операційного (виробничого) левериджу. Оцінка операційного (виробничого) левериджу. Поняття та значення фінансового левериджу. Оцінка фінансового левериджу. Ефект фінансового левериджу та його оцінка.

ТЕМА 13. АНАЛІЗ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Поняття та види ризиків. Оцінка ступеня фінансового ризику. Управління ризиками діяльності підприємства. Обмеження ризиків діяльності підприємства. Комплексний аналіз ризику. Поняття та види банкрутства підприємства. Причини виникнення банкрутства. Значення, завдання та загальна структура аналізу ймовірності банкрутства. Комплексна діагностика ймовірності банкрутства. Окремі методики оцінки ймовірності банкрутства та особливості їх застосування (коефіцієнт Бівера, моделі Альтмана, Спрінгейта, Creditmen, формула Ліса, показники діагностики платоспроможності Конана і Гольдера, модель Таффлера, універсальна дискримінантна модель та інші). Аналіз можливостей відновлення платоспроможності підприємства.

ТЕМА 14. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА МАРЖИНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Поняття і значення маржинального аналізу. Основні етапи маржинального аналізу. Основні умови застосування маржинального аналізу. Аналіз маржинального прибутку. Методика маржинального аналізу прибутку. Методика маржинального аналізу рентабельності. Граничний аналіз і оптимізація прибутку.

Визначення беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Аналіз факторів зміни беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства.

Визначення критичної суми постійних витрат, змінних на одиницю продукції і критичного рівня ціни реалізації. Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності. Ефект кривої досвіду. Аналітична оцінка рішення про прийняття додаткового замовлення за ціною, нижчою від критичного рівня.

Вибір варіанта машин і обладнання. Обґрунтування рішення: виробляти чи купувати. Обґрунтування варіанта технології виробництва. Вибір рішення з урахуванням обмежень на ресурси. Обґрунтування ефекту толінгу (виробництва продукції з давальницької сировини).

ТЕМА 16. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Концепція стратегічного управління діяльністю підприємства. Види стратегій. Сутність і значення стратегічного аналізу. Основні функції та завдання стратегічного аналізу. Методи стратегічного аналізу. Особливості застосування SWOT аналізу. Портфельний аналіз у стратегічному управлінні, його сутність, значення та основні етапи. Методика портфельного аналізу (матриця Булонської консультативної групи “зростання — частка ринку” (модель BCG), матриця “привабливість — конкурентоспроможність” (модель GE/McKinsey), матриця “спрямованої політики” (модель “Shell” — DRM), матриця Ансоффа і тривимірна схема Абеля, комплексний аналіз PIMS). Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства (конкурентних сил

і безпосереднього оточення підприємства, поведінки конкурентів). Система стратегічного аналізу бізнесу (збалансована система показників, система показників відповідальності, модель ділової переваги і піраміда результативності).

ТЕМА 17. АНАЛІЗ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття та основні категорії маркетингової діяльності. Значення та завдання маркетингового аналізу. Аналіз попиту на продукцію і формування портфеля замовлень. Оцінка ризику нереалізованої продукції. Аналіз ринку збуту продукції. Аналіз кон'юнктури ринку. Аналіз цінової політики. Аналіз системи розповсюдження продукції. Аналіз конкурентоспроможності продукції. Аналіз життєвого циклу товару.

ТЕМА 18. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність і значення інвестиційної діяльності. Види інвестицій і їх значення. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу інвестиційної діяльності. Аналіз обсягів і структури інвестицій. Аналіз ефективності реальних інвестицій. Оцінка окупності інвестицій. Оцінка норми прибутку на капітал. Оцінка чистої приведеної вартості. Оцінка внутрішньої норми прибутку (дохідності). Оцінка дохідності інвестиційного проекту. Порядок розрахунку дюрації (терміну надходження доходів від інвестиційного проекту). Аналіз чутливості показників ефективності інвестиційних проектів.

Аналіз фінансових інвестицій: аналіз дохідності облігацій та акцій, оцінка інвестиційної привабливості акцій. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості об'єктів. Сутність, значення та основні категорії інноваційної діяльності. Види інновацій та їх значення в діяльності підприємства. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу інноваційної діяльності.

Аналіз обсягів і структури інновацій. Аналіз ефективності інновацій. Комплексна оцінка інноваційного потенціалу підприємства.

ТЕМА 19. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз раціональності використання коштів при здійсненні експортно-імпортних операцій. Аналіз експортних операцій. Оцінка ефективності експорту. Беззбитковість зовнішньоторговельної ціни експортного товару. Розрахунок максимально прийнятних повних витрат на експорт товару відповідно до базисних умов постачання. Розрахунок економічного ефекту товару. Розрахунок економічної ефективності експорту товару. Аналіз виконання експортних виробничих контрактів і торговельних угод. Аналіз імпортних операцій. Оцінка

ефективність імпорту. Рентабельність імпорту товарів. Показники ефективності імпорту товару. Аналіз залежності виробництва від іноземних постачальників. Аналіз виконання зобов'язань за експортно-імпортними операціями, їх динаміки та структури.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>.
3. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
4. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
7. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
10. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
11. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
12. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
13. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
14. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
15. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
16. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України 2.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
17. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
18. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні Закон України 21.12.2000 № 2157-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-14#Text>

19. Про підприємництво : Закон України 7.02.1991 № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>

Макроекономіка

1. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 442 с.
2. Економічна теорія: підручник; за заг. ред. доктора екон. наук, професора Шевченко Л. С. Харків : Право, 2016. 448 с.
3. Економічна теорія: Політекономія: підручник; за ред. В. Д.
4. Малий І.Й. Інституційні трансформації соціально–економічної системи України: монографія / А.А. Гриценко, І.Й. Малий та ін. Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015.
5. Малий І.Й. Макрорегулювання фінансового сектору : монографія / І.Й. Малий, Т.О. Королюк. Київ : КНЕУ, 2015. 304 с.
6. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: навч. посібник. Київ : Академія, 2019. 502 с.
7. Мочерний С.В. Політекономія: посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2019. 592 с.
8. Орехівський Г.А. Тестово-словниковий практикум з економічної теорії: навчальний посібник. Київ : Каравела, 2017 216 с.
9. Панчишин С. М. Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету освітньої програми «Міжнародна економіка». Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 118 с.
10. Панчишин С.М., Островерх П.І., Грабинська І.В. та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. 3-тє вид., виправл. та доп. Львів : Априор., 2017. Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 567 с.
11. Покропивний С. Ф., Колот В. М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: навч. посіб. Київ : Вид-во КНЕУ, 2008. 352 с.
12. Політекономія. Основи економічної теорії: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. В.О. Рибалкін та інш. Київ : Видавничий центр «Академія», 2016.352 с.
13. Політична економія: підручник / за заг. ред. С. І. Юрія. Київ : Кондор, 2019. 604 с.
14. Пушкаренко П.І. Економічна теорія. Модульний курс: підручник. Суми: Університетська книга, 2017. 384 с.
15. Словник фінансово-правових термінів / Антипов В.І., Білецька Г.М., Воронова Л.К. та ін.; за заг. ред. Л.К.Воронової; Нац. акад. держ. податк. служби України. НДІ фін. права. Ірпінь, 2016. 343 с.
16. Фісуненко Н.О., Чириченко Ю.В. Теоретико-методичні засади формування ринку інвестиційних ресурсів в галузі будівництва. Management of modern socio-economic systems. Collective monograph / edited by J. Žukovskis, K. Shaposhnykov. Lithuania: Aleksandras stulginskis university, 2017. Vol. 1. P. 178-196.

17. Чепінога В.Г. Основи економічної теорії: навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 456 с.

Мікроекономіка

1. Мікроекономіка: підручник / уклад. В. М. Лич, П. М. Куліков, Б. Е. Головаш, В. В. Гончаров. Київ, 2018. 96 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник / С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. Кн. 2: Мікроекономіка. Київ : Знання, 2014. 390 с.
3. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: навч. посіб. / за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, 2015. 348 с
4. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків, 2016. 133 с.

Економічний аналіз

1. Воронко О. С., Штепа П. Економічний аналіз : навч. посібник для ВНЗ. Львів : Новий Світ. 2016. 280 с.
2. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А. / Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. Одеса : ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310 с.
3. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с
4. Єршова Н. Ю., Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум : навч. посібник. М-во освіти і науки України. Львів : Магнолія. 2016. 310 с.
5. Малахова Н. Б. Мікроекономічний аналіз : навч. посібник. М-во освіти і науки України. Львів : Магнолія. 2016. 240 с.
6. Міщук Г. Ю. Економічний аналіз : навч. посіб. / Г. Ю. Міщук, Т. М. Джигар, О. О. Шишкіна. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.
7. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ : Знання, 2011. 630 с.
8. Основи економічного аналізу : навч.-метод. Посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
9. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств : навчально-методичний посібник. Львів : Ліга Прес, 2016. 268 с.
10. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / за заг. ред. Школьник І.О. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 368 с.
11. Царенко О. М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу : навч. посібник для внз. 2-ге вид., перероб. Суми : Університет. книга, 2015. 240 с.
12. Черниш С. С. Економічний аналіз : навч. посібник для внз. М-во освіти і науки України, Тернопіл. нац. економ. ун-т. Київ : Центр учб. літ., 2016. 312 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ПРОГРАМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІНДИВІДУАЛЬНУ УСНУ СПІВБЕСІДУ

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З ЕКОНОМІКИ

1. Методи мікроекономічних досліджень.
2. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни.
3. Механізм встановлення довгострокової ринкової рівноваги конкурентної фірми і галузі.
- 4.
5. Попит на товари та послуги та його фактори. Валовий національний продукт (ВНП).
6. Вимірювання обсягу національного виробництва.
7. Виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів.
8. Врахування впливу інфляції на майбутню вартість та відсоткову ставку.
9. Дайте всебічну характеристику джерел інформації економічного аналізу.
10. Державне регулювання економічного зростання.
11. Державний борг і його структура.
12. Інфляція як макроекономічне явище.
13. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники).
14. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.
15. Кордони національної економіки.
16. Макроекономіка і макрорегулювання.
17. Макроекономічні моделі: сутність та типи.
18. Маркетинговий аналіз: мета, завдання, зміст.
19. Методи макроекономічного аналізу.
20. Методи обрахунку оборотних засобів.
21. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.
22. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях
23. Об'єкти, цілі та інструменти макрорегулювання.
24. Обґрунтуйте оптимальний вибір форми організації економічного аналізу та його етапів залежно від суб'єктів господарювання.
25. Оптимізація інформаційної бази підприємства.
26. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств.
27. Основні аспекти формування блоку інформаційного забезпечення економічного аналізу.
28. Основні вимоги до організації економічного аналізу.
29. Основні макроекономічні проблеми та суперечності розвитку економіки України.
30. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.
31. Оформлення результатів економічного аналізу.

32. Покажіть взаємозв'язок між видами економічного аналізу та його організацією.
33. Показники ефективності проектних рішень з врахуванням фактору часу.
34. Послідовність та основні етапи економічного аналізу.
35. Поясніть суть організації та методичного керівництва аналітичною роботою на підприємстві.
36. Прогнозування та аналіз господарських рішень.
37. Програмне забезпечення економічного аналізу.
38. Проектний аналіз: мета, завдання, зміст.
39. Реалізація результатів аналітичних розрахунків.
40. Система макроекономічних показників та їх класифікація.
41. Систематизація результатів економічного аналізу.
42. Соціальний аналіз: мета, завдання, зміст.
43. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.
44. Суб'єкти макроекономіки та їх взаємодія.
45. Суть і основні типи економічних систем.
46. Фінансово – економічний аналіз: мета, завдання, зміст.
47. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення.
48. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.
49. Функції макроекономіки.
50. Функціональне забезпечення маркетингової діяльності за проектом.
51. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства.
52. Характеристика міжнародних стандартів системи екологічного управління проектами.
53. Характеристика ринку досконалої конкуренції.
54. Ціноутворення олігополії у короткостроковому періоді.
55. Некооперативна та кооперативна поведінка фірм-олігополістів.
56. Основні моделі і стратегії фірм-олігополістів.
57. Ефективність і соціально-економічні наслідки олігополії.
58. Сутність монополістичної конкуренції.
59. Максимізація прибутку в умовах монополістичної конкуренції.
60. Нецінова конкуренція.
61. Монополістична конкуренція та ефективність.
62. Теорія граничної продуктивності та попит на ресурси.
63. Зміни у попиті на ресурс.
64. Оптимальне співвідношення ресурсів.
65. Правило мінімізації витрат при використанні ресурсів.
66. Правило максимізації прибутку при використанні ресурсів.
67. Ціноутворення на ринку ресурсів.
68. Визначення заробітної плати.
69. Формування заробітної плати на ринку досконалої та недосконалої конкуренції.

70. Цінова еластичність пропозиції.
71. Еластичність та сумарний виторг фірми.
72. Корисність. Закон спадної граничної корисності.
73. Споживацькі переваги та криві байдужості.
74. Гранична норма заміщення.
75. Бюджетні обмеження споживача.
76. Рівновага споживача.
77. Кардиналістська теорія корисності.
78. Ординалістська теорія корисності.
79. Споживчий вибір, його основні правила та особливості.
80. Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання».